

Особистість та її ідентичність

1

Розділ 1. «ОСОБИСТІТЬ ТА ЇЇ ІДЕНТИЧНІСТЬ»
розкриває сутність таких понять
як особистість, індивідуальність, життєві
пріоритети та цінності людини.
У розділі розглядається соціалізація
особистості, її самореалізація та розвиток.

Усвідомлення власної цілісної та самобутньої ідентичності дозволяє поєднати різні прояви багатогранної особистості, що виникають упродовж різноманітних соціальних інтеракцій. Ідентичність дозволяє індивіду формувати себе у всьому багатстві відносин з навколишнім світом і визначає його систему цінностей, ідеали, життєві плани, потреби тощо. Оскільки ідентичність є динамічним, а не статичним явищем, жодна з її форм не є завершеною, а відтак і стабільною.

Зазначимо, що в сучасних суспільно-політичних умовах варто поставити особливий наголос на значенні громадянського підходу в системі дослідження та обговорення сутності особистісної ідентичності. Це сприяє розвитку мотивації та усвідомлення представниками різних етнокультурних спільнот важливості залучення до суспільних справ, консолідації суспільства, зміцненню соціального партнерства, формуванню толерантності та, як результат, ефективній міжкультурній взаємодії, що забезпечує стабільність, мир та злагоду в Україні. У системі громадянської освіти особистісна ідентичність розглядається передусім крізь призму гуманних та толерантних людських відносин, прагнучи підготувати школяра до пізнання різних культур, позитивного й толерантного сприйняття відмінностей в інших людях.

Варто брати до уваги той факт, що, незважаючи на те, що уявлення людини про себе виникають і розвиваються під впливом різних суспільних факторів, власні норми особистості школяра можуть не збігатися з нормами та ролями, які він приймає у ході соціальної взаємодії. Для формування стійкої ідентичності дітям необхідне досягнення балансу індивідуального та соціального рівнів.

У темі 1.1. «Що таке ідентичність?» порушуються питання сутності особистості та її багатовимірний характер, розглядається проблема власного «Я», місця людини в суспільстві, роль суспільства в житті людини. Учні ознайомляться з основними поняттями теми: ідентичність, індивідуальна ідентичність, колективна ідентичність, громадянська ідентичність, а також отримають можливість дослідити та проаналізувати їхні прояви у різноманітних ситуаціях особистісного становлення та життєвого вибору.

Мотиваційна вправа теми передбачає залучення школярів до дискусії з приводу різних уявлень про українську ідентичність.

Зміст теми 1.1. розкривають такі модулі:

1. Що таке ідентичність і як вона формується?
2. Особистісний і соціальний рівні ідентичності.
3. Ідентичність змінювати (не) можна.
4. Ідентичність у добу глобалізації: загроза чи нові можливості?

Завершальний практичний блок теми представлений вправою «Відомі митці шукають ідентичність», котра передбачає аналіз та обговорення різних аспектів ідентичності, що відображається у роботах сучасних українських художників.

Тема 1.2. «Що означає бути громадянином / громадянкою України?» висвітлює процес формування громадянської позиції особистості. Учні зможуть дати відповідь на запитання: «Що означає бути українцем / україркою?». Вивчення школярами понять «ідентифікація» та «самоідентифікація» покращить їхнє розуміння ролі людини у суспільстві.

Тема складається з таких *модулів*:

1. Ідентифікація — шлях до успіху.
2. Громадянський вимір української ідентичності.
3. Бути українцем / україркою — наш вибір.

Тема завершується аналізом учнями тексту «Української хартії вільної людини», в котрій наводяться різні прояви громадянської ідентичності, котрі би мали консолідувати українське суспільство. Учні пропонують провести обговорення та висловити власні міркування щодо того, що означає бути справжнім українцем / україркою.

У темі 1.3. «Як соціалізація допомагає нам знайти своє місце в суспільстві» учні ознайомлюються з такими ключовими поняттями, як: соціалізація, соціальний досвід, суб'єкти та етапи соціалізації, сім'я. у ході роботи школярі зрозуміють, чому важливо вивчати досвід попередніх поколінь та нагромаджувати власний досвід, взаємодіяти та опановувати різні соціальні ролі.

У ході мотиваційної вправи учні, на прикладі життєвих історій відомих в Україні людей, обговорюють чинники, які впливають на формування особистості у дитячі та шкільні роки.

Модулі теми:

1. Що таке соціалізація та які її етапи?
2. Що таке соціальні норми та соціальні ролі?
3. Як сім'я впливає на успішність соціалізації індивіда.
4. Молодіжні субкультури. Хто вони?

Значне місце у темі 1.3. займає дослідження процесу соціалізації особистості у сім'ї, учні визначають основні функції сім'ї у житті людини, знайомляться із сутністю партнерських стосунків у сім'ї. У завершальній вправі теми учням пропонують обговорити феномен молодіжних субкультур, а також головних причин, які спонукають молодих людей ідентифікувати себе з тією чи іншою субкультурою.

Тема 1.4. «Ціннісні орієнтири — основа життєвого вибору та успішної самореалізації особистості» присвячена особистості, яка вміє реалізувати

власні життєві плани і при цьому бути корисною суспільству. Учні дізнаються про різноманітні життєві орієнтири людини, зрозуміють, як формується ціннісна матриця і чому вона стає визначальною під час ідентифікації особистості, налагодження взаємин з іншими людьми.

Мотиваційна вправа теми передбачає обговорення старшокласниками висловів відомих політиків, винахідників, письменників, громадських діячів щодо ролі певних цінностей у ході самореалізації людини та про роль демократичних цінностей у житті спільноти.

Зміст теми розкривають такі модулі:

1. Що таке цінності та як їх обирати й оберігати?
2. Чому успішна самореалізація особистості залежить від ціннісних суспільних орієнтирів.
3. На шляху становлення та самореалізації особистості.

Тему завершує обговорення школярами переліку цінностей, які мають бути притаманні молодим українцям для побудови демократичної держави.

Майстерня громадянина – практичне заняття розділу – присвячене визначенню учнівською молоддю проблем і потреб місцевої громади за допомогою опитування.

Модулі заняття:

1. Як ідентифікувати наше середовище (практичне заняття).
2. Як підготувати опитування / анкетування.
3. Вчимося бути респондентами.
4. У ролі дослідника. Проводимо анкетування.